

Posudek oponenta disertační práce Mgr. Kateřiny Vašků

Lexical Idioms in English

předkládané v roce 2018 na katedře anglistiky FFUK

I. Stručná charakteristika práce

Práce se zaměřuje na dosud nestudovanou oblast v angličtině i jinde a je tudíž novátorská.

II–III. Zhodnocení práce

Práce je obsahově i metodologicky zcela nová a přináší cenné výsledky. Po přehledu odborné literatury a diskusi o ní, která se tématiky týká, se autorka zaměřuje na anglická lexikální data získaná z British National Corpus a Oxford English Dictionary. Rozebírá je, s ohledem na pozadovou studii pro češtinu (F. Čermáka P. Klötzerové), především po stránce anomálie sémantické, formální a kolokační. Své výsledky promítá do zpřesněného pojetí lexikálního idiomu, se kterým v dalším pracuje a do podrobné analýzy dat, která vyúsťuje ve dva rozsáhlé tabelární celky.

Autorka kompetentně pracuje s formálními aspekty takovéto prezentace, svou argumentací, vedoucí k jasnému cíli, přesvědčuje o tom, že si je vědoma relevantnosti toho kterého užitého přístupu a ani se nevyhýbá aspektům hraničním či problematickým.

Tato práce je na půl cesty k pracím korpusovým, jejichž předností je vyčerpávající popis objektivně získaných dat. Vzhledem k její povaze však naráží především na dva ohledy, kterým se nedalo vyhnout a je si jich v zásadě vědoma, metodologie výběru dat (zvl. zdroj lexikální) a hranice diachronie a synchronie. S ohledem na pojetí a typ práce zřejmě nešlo usilovat o víc než o vzorek, slovníkový a korpusový, což bohužel vede k tomu, že je „postaru“, jako u většiny starších prací, orientována na data získaná co do rozsahu i obsahu v podstatě arbitrární, kdy konečné výsledky nedávají představu o celku jazyka (český výzkum zahrnující pod vedením autora posudku celý Slovník jazyka českého, nabízí naproti tomu zjištění 5% lexikálních idiomů v něm, o angličtině takovou informaci nemáme.). Námátkový výběr, který se jediný v daném rámci možností nabízel, vede k tomu, že se do záběru nedostala řada velmi běžných lexémů (např. breakfast). Problém hranic diachronie a synchronie je známý a není pořád jasné, jak ho objektivně řešit, jen ho zde připomínám. V obou případech je to velké desideratum, které ovšem nejde nutně na vrub autorky.

Zvolená metodologie a záběr implikují další omezení, např. vztah lexikálních idiomů a jejich role jako komponentu širších, kolokačních frazémů či idiomů (srov. *underway* a *be underway*, podobně snad i *lookout*), nebo jiné přechody mezi oběma rovinami idiomů (*set-back* a *set back*, *overthrow* a *throw over*).

Vedle obecného desiderata vysloveného výše se přece jen aspoň v něčem daný přístup pohybuje na hranici synchronie a diachronie: není jasné, do jaké míry tvoření nových útvarů, resp. idiomů podléhá primárně sémantice a do jaké míry je to tvoření formální, založené na inovaci v kolokační stránce. Lze se proto při úvahách o pozadí oněch tří zmíněných aspektů studia ptát, zda tu není nějaká hoerarchie, a zda je tu základní aspekt kolokační (viz monokolokabilní slova, kde často o význam nejde, není jasný), anebo sémantický apod.

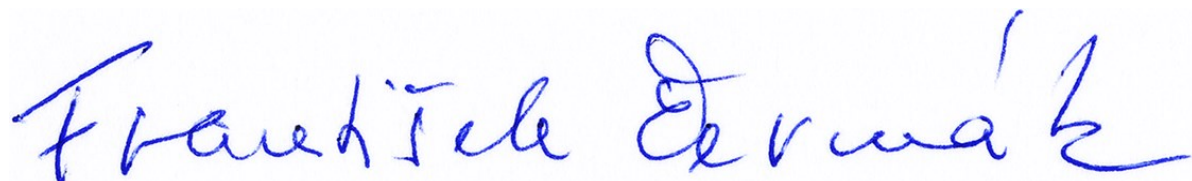
IV. Závěr

Autorka klade v práci řadu otázek po smyslu své práce, podle kterého poukazuje zbytečně na její neodůvodněnost a ta může navozovat i jistou skepsi. Práce je relevantní, přínosná a oborově zcela nová,

deskripce i interpretace je přínosná a může posloužit nejen teoretickému srovnání s jinými daty, ale i třeba pro pedagogické účely. Je jí tudíž třeba v tomto smyslu uvítat.

Předložená disertační práce splňuje požadavky kladené na disertační práci, a proto ji doporučuju k obhajobě a v předběžně ji klasifikuji jako prospěla.

31. července 2018

A handwritten signature in blue ink, reading "František Čermák". The signature is written in a cursive style with a large initial 'F' and a long, sweeping tail on the 'k'.

Prof. PhDr. František Čermák. DrSc